

Sygn. akt III U 426/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – SSO Wojciech Paluch

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Dorota Lichočka

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 5 kwietnia 2022 r. w Tarnobrzegu

na rozprawie

sprawy A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o wypłatę emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zbiegu
z emeryturą wojskową

na skutek A. S.

od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 14 maja 2021 r. znak: (...)

oddala odwołanie

Sygn. akt III U 426/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14.05.2021r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. z 2021r. poz. 291), po rozpoznaniu wniosku A. S. z dnia 16.04.2021r. przyznał wnioskodawcy emeryturę od 01.04.2021r., t. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Wyliczona kwota emerytury wyniosła 2 499,62zł. Organ rentowy zawiesił wypłatę świadczenia z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia, gdyż może być wypłacane tylko jedno – wyższe lub wybrane przez ubezpieczonego. Wskazał, że o wyborze należy poinformować ZUS oraz Wojskowe Biuro Emerytalne w R..

Odwołanie od powyższej decyzji złożył A. S., zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej zmianę poprzez uchylenie oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podnosił, że ma prawo możliwości pobierania zarówno emerytury wojskowej, jak i emerytury cywilnej. Przytoczył poglądy zawarte w orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 24.01.2019r. sygn. I UK 426/17, stanowiące, że funkcjonariusz pobierający emeryturę z systemu zaopatrzeniowego ma prawo do pobierania jej w zbiegu z emeryturą ustaloną na zasadach powszechnych, o ile spełnia warunki do jej uzyskania bez uwzględniania okresów służby. Argumentował, że w niniejszej sprawie w pełni zachodzą przesłanki umożliwiające mu pobierania podwójnej emerytury, bowiem

niezależnie od jego woli nie było możliwości zaliczenia mu stażu cywilnego do emerytury wojskowej. Podkreślił, że żaden okres pracy „w cywilu” nie został doliczony mu do zaopatrzenia emerytalnego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie. Wskazał, że emerytura wojskowa została przyznana odwołującemu z uwzględnieniem okresu służby wojskowej od 29.07.1977r. do 31.01.2005r. Podnosił, że w przypadku zbiegu świadczeń zasady wypłaty uregulowane są w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, w którym przewidziano wypłatę jednego świadczenia. Argumentował, że problem wypłaty w przypadku zbiegu prawa do emerytury wojskowej i prawa do emerytury FUS był wielokrotnie rozstrzygany, przy czym do czasu wydania powoływanego przez odwołującego wyroku Sąd Najwyższy zawsze stał na stanowisku, że obowiązuje zasada wypłaty tylko jednego świadczenia. Organ rentowy wywodził, że wyjątek od zasady wypłaty jednego świadczenia dotyczy wyłącznie osób wstępujących do służby po 01.10.1999r., ponieważ tylko oni co do zasady nie mogą zaliczyć okresu cywilnego do ustalenia wysokości emerytury wojskowej.

Postanowieniem z dnia 14.07.2021r. Sąd, na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c., zawiesił postępowanie do czasu rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy zagadnienia prawnego w sprawie sygn. III UZP 5/21, przedstawionego w pytaniu prawnym Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu postanowieniem z dnia 24.02.2021r. sygn. III AUa 730/20. Postanowieniem z dnia 16.03.2022r. Sąd podjął zawieszono postępowanie.

Na rozprawie w dniu 05.04.2022r. pełnomocnik wnioskodawcy sprecyzował żądanie zawarte w odwołaniu w ten sposób, że wnosił o zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie, że wypłata emerytury dla wnioskodawcy nie podlega zawieszeniu. Podnosił, że emerytura wojskowa została przyznana wnioskodawcy na podstawie wysługi w ramach służby wojskowej - bez żadnego udziału z tytułu zatrudnienia cywilnego po zakończeniu służby wojskowej. Argumentował, że pomimo tego do ZUS odprowadzane były składki przez cały okres zatrudnienia pracowniczego.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił i zważył, co następuje:

Wnioskodawca A. S., urodzony (...), pełnił służbę wojskową w okresie od 29.07.1977r. do 31.01.2005r. (odpis przebiegu służby wojskowej, akta emerytalne). Od dnia 09.11.1988r. odwołujący został przydzielony do pełnienia służby w Ośrodku (...), który miał siedzibę w S.. Od stycznia 1992r. Ośrodek został przejęty przez Wojskowy Instytut Techniczny Uzbrojenia, w którym wnioskodawca pełnił służbę do końca stycznia 2005r.

Decyzją z dnia 16.02.2005r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w R. przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury wojskowej od 01.02.2005r. Procentowy wymiar emerytury wyniósł 75%, wysokość świadczenia kwotę 3 499,10zł. Do ustalenia powyższego wymiaru świadczenia przyjęto 76,50% z tytułu 27 lat wysługi emerytalnej. Zgodnie z załącznikiem do decyzji do wysługi przyjęto 27 lat, 6 miesięcy i 2 dni okresów służby wojskowej (łącznie 72,50%), w tym 4 lata służby w warunkach szczególnych (4%). Do okresu wysługi nie uwzględniono żadnych okresów nieskładkowych poprzedzających służbę oraz okresów po zwolnieniu ze służby (rubryki 9-11 załącznika). Procentowy wymiar emerytury został ustalony na 75% - wg zasady nie przekraczania wartości 75%. Od dnia 01.03.2022r. wysokość emerytury wojskowej wynosi 6 065,20zł brutto (decyzja, k. 67 akt emerytalnych). Prawo do emerytury wojskowej zostało przyznane zgodnie z art. 15 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin z dnia 10.12.1993r. Emerytura wojskowa została przyznana po uwzględnieniu okresu służby wojskowej od 29.07.1977r. do 31.01.2005r. (pismo Wojskowego Biura Emerytalnego, k. 64 akt emerytalnych).

W okresie od 01.02.2005r. do 31.12.2020r. wnioskodawca był zatrudniony w Wojskowym Instytucie Technicznym Uzbrojenia na stanowiskach kierownika ośrodka, kierownika ośrodka – specjalisty badawczo-technicznego oraz starszego specjalisty badawczo-technicznego, doradcy dyrektora i doradcy (świadcstwo pracy z dnia 31.12.2020r., k. 9 akt ZUS).

W dniu 16.04.2021r. wnioskodawca wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę powszechną. Rozpoznając przedmiotowy wniosek organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

/Dowód: dokumenty zalegające w aktach ZUS i aktach emerytalnych dot. wnioskodawcy./

Zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 10.12.1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 2022r. poz. 520 t.j.) emerytura dla żołnierza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., wynosi 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby wojskowej i wzrasta, z zastrzeżeniem ust. 1a, o:

- 1) 2,6% podstawy wymiaru - za każdy dalszy rok tej służby;
- 2) 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok okresów składkowych poprzedzających służbę, nie więcej jednak niż za trzy lata tych okresów;
- 3) 1,3% podstawy wymiaru - za każdy rok okresów składkowych ponad trzyletni okres składkowy, o których mowa w pkt 2;
- 4) 0,7% podstawy wymiaru - za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę.

Zgodnie z art. 15a cytowanej ustawy, emerytura dla żołnierza, który został powołany do zawodowej służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r., wynosi 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby wojskowej i wzrasta według zasad określonych w art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 1a-5.

Stosownie do art. 18e cytowanej ustawy (zawartego w rozdziale 1a ustawy, obejmującym emeryturę żołnierzy powołanych do zawodowej służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 31.12.2012r.) emerytura dla żołnierza wynosi 60% podstawy jej wymiaru za 25 lat służby wojskowej i wzrasta o 3% za każdy dalszy rok tej służby (ust. 1) Emeryturę podwyższa się o 0,5% podstawy jej wymiaru za każdy rozpoczęty miesiąc pełnienia służby na froncie w czasie wojny oraz w strefie działań wojennych (ust. 2). Przy ustalaniu prawa do emerytury i obliczaniu jej wysokości okresy, o których mowa w ust. 1 i w art. 18c, ustala się z uwzględnieniem pełnych miesięcy (ust. 3).

W myśl przepisu art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2022r. poz. 504 t.j.) świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują również m.in. żołnierzom zawodowym, jeżeli nie spełniają oni warunków do nabycia prawa lub utracili prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób, oraz członkom rodzin pozostałym po tych osobach.

Zgodnie z art. 95 ust. 1 i 2 cytowanej ustawy emerytalnej, w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego (ust. 1). Przepis ust. 1 stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub policyjna została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub art. 15d lub art. 18e ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, (...) Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...) Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Odwołanie A. S. nie zasługiwało na uwzględnienie.

Spór w sprawie dotyczył kwestii, czy wnioskodawca, który pozostawał w zawodowej służbie wojskowej przed dniem 02.01.1999r. i pobiera emeryturę wojskową wynoszącą 75% podstawy jej wymiaru (bez doliczenia okresów składkowych poprzedzających zawodową służbę wojskową, jak i przypadających po zakończeniu tej służby), może jednocześnie pobierać emeryturę powszechną z FUS, przysługująca z tytułu okresów składkowych przypadających po zakończeniu służby.

Sąd uznał za wiarygodne dowody w postaci dokumentów zalegających

w aktach organu rentowego, nie były bowiem kwestionowane przez strony w toku niniejszego postępowania i nie budzą wątpliwości Sądu.

Stan faktyczny w sprawie był bezsporny. Strony różniły się w ocenie prawnej zaistniałego stanu faktycznego.

Sąd rozpoznający niniejszą sprawę podziela poglądy wyrażone w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15.12.2021r. sygn. III UZP 7/21. Jak zauważył Sąd Najwyższy, za potrzebą rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego przekazanego powiększonemu składowi przemawiała sygnalizowana już przez Sąd Apelacyjny, będący autorem zagadnienia, rozbieżność orzecznictwa dotycząca wykładni art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, (a w szczególności użytego w tym przepisie zwrotu - "z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub policyjna została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin).

Sąd Najwyższy zważył, że ubezpieczonemu, który pozostawał w zawodowej służbie wojskowej przed dniem 2 stycznia 1999 r. i pobiera emeryturę wojskową wynoszącą 75% podstawy jej wymiaru, obliczoną bez uwzględnienia okresów składkowych i nieskładkowych, z tytułu których jest uprawniony również do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez niego (art. 95 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tekst jedn.: Dz. U. z 2021 r. poz. 291 z późn. zm. w związku z art. 7 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 586 z późn. zm.).

Dokonując wykładni systemowej Sąd Najwyższy stwierdził, że może ona posłużyć potwierdzeniu obowiązywania w polskim prawie zabezpieczenia społecznego zasady prawa do jednego świadczenia z tytułu tego samego ryzyka ubezpieczeniowego, zwanej też zasadą niekumulacji świadczeń. Analogiczne do art. 95 ustawy emerytalnej przepisy zostały zawarte w art. 7 cytowanej wyżej ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, art. 7 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) czy ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jak również w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze, które w podobny sposób regulują przypadki zbiegu prawa do uposażenia w stanie spoczynku z prawem do emerytury powszechnej. Sąd Najwyższy podkreślił, że opisane wyżej przypadki potwierdzają zasadę niekumulacji świadczeń przysługujących na wypadek spełnienia się ryzyka "starości" w ramach różnych systemów, zarówno ubezpieczenia społecznego, jak i zaopatrzenia. Opisany wyżej rezultat wykładni systemowej znajduje potwierdzenie także w wykładni funkcjonalnej (celowościowej) art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej.

Sąd Najwyższy wskazał, że poczynając od dnia 1 października 2003 r., wszyscy żołnierze zawodowi są objęci systemem zaopatrzeniowym, bez względu na datę podjęcia służby. Wejście w życie ustawy zmieniającej z dnia 23 lipca 2003 r. doprowadziło równocześnie do zróżnicowania zasad obliczania emerytur wojskowych w odniesieniu do żołnierzy zawodowych, którzy służbę podjęli przed dniem 2 stycznia 2003 r. oraz poczynając od tego dnia. O ile bowiem ci pierwsi zachowali prawo do obliczenia wysokości emerytury wojskowej na dotychczasowych zasadach (art. 15 z uwzględnieniem art. 14 ustawy zaopatrzeniowej), o tyle dla tych drugich, to jest tych, którzy zostali powołani do służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r., emerytura wojskowa wynosząca także 40% podstawy wymiaru za 15 lat służby wzrastała "według zasad określonych w art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 1a-5". To dla adresatów regulacji zawartych w art. 15a albo 18e ustawy zaopatrzeniowej ustawodawca wprowadził (na przyszłość) możliwość równoczesnego pobierania emerytury wojskowej i emerytury powszechnej, odbierając im równocześnie prawo do wzrostu emerytury wojskowej z tytułu doliczenia stażu "cywilnego" i pozostawiając jednak taką samą możliwość (prawo wyboru) także dla żołnierzy powołanych do służby przed dniem 2 stycznia 1999 r., po spełnieniu (poczynając od dnia 1 stycznia 2025 r.) przesłanek określonych w art. 18i ustawy zaopatrzeniowej. Sąd Najwyższy zważył, że trudnym do pogodzenia z zasadami sprawiedliwości społecznej byłoby postawienie jednych żołnierzy powołanych do służby przed dniem 2 stycznia 1999 r. w sytuacji lepszej (a przez to nierównej) od takich samych żołnierzy, którym wzrost emerytury wojskowej z tytułu uwzględnienia samych okresów służby pozwalałby na uzyskanie tego świadczenia w wysokości tylko nieznacznie niższej niż 75% podstawy wymiaru (na przykład 74%).

Końcowo Sąd Najwyższy reasumował, że budzący wątpliwości interpretacyjne zwrot „z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa (...) została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo 18e ustawy (zaopatrzeniowej)...” użyty w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, wykładany z uwzględnieniem reguł gramatycznych, systemowych i funkcjonalnych powinien być rozumiany jako odnoszący się tylko do żołnierzy, których emerytury są obliczane na podstawie tych przepisów, a zatem do żołnierzy powołanych do zawodowej służby wojskowej, odpowiednio po dniu 1 stycznia 1999 r. oraz po dniu 31 grudnia 2012 r.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd rozpoznający niniejszą sprawę zważył, że brak jest podstaw do zmiany zaskarżonej przez wnioskodawcę decyzji organu rentowego, zawieszającej wypłatę emerytury powszechnej z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia. Na rozprawie w dniu 05.04.2022r. wnioskodawca oświadczył, że w sytuacji, gdyby Sąd rozstrzygał, że zbieg świadczeń mu nie przysługuje wybiera wypłatę emerytury wojskowej, bo jest to świadczenie znacznie dla niego korzystniejsze.

W konsekwencji orzeczono jak w sentencji, stosownie do art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.